

[Начало](#) > ... > [Съдебни Процедури](#) > [Граждански Дела](#) > [Събиране На Доказателства](#) > [Poland](#)

Събиране на доказателства

Съдържание,
предоставено от

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Полша

1 Тежест на доказване

1.1 Какви са правилата във връзка с тежестта на доказване?

Въпросите, свързани с доказването и събирането на доказателства, се уреждат основно от член 6 от Гражданския кодекс от 23 април 1964 г. („Гражданският кодекс“) и членове 227—315 от Гражданския процесуален кодекс от 17 ноември 1964 г. („Гражданският процесуален кодекс“).

Съгласно член 6 от Гражданския кодекс тежестта на доказване на факт лежи върху лицето, което твърди правните последици, произтичащи от този факт. Следователно тежестта за доказване на определени факти ще лежи върху ищеца, а тази за доказване на някои други факти — върху ответника.

1.2 Съществуват ли правила, които освобождават някои факти от необходимостта да бъдат доказвани? В кои случаи? Възможно ли е да се обори определена правна презумпция чрез представяне на доказателства?

Съгласно член 228 от Гражданския процесуален кодекс общоизвестните факти не се нуждаят от доказване. Не е необходимо да се доказват факти, за които има общодостъпна информация, и факти, които са служебно известни на съда, но съдът трябва да посочи тези факти на страните. Също така факти, признати от противната страна в хода на производството, не се нуждаят от доказване, ако няма съмнение относно признаването (член 229 от Гражданския процесуален кодекс). Ако страната не изрази становище относно твърденията на противната страна за фактите, съдът може, като вземе предвид резултата от съдебното заседание за изслушване на устните състезания, да приеме тези факти за признати (член 230 от Гражданския процесуален кодекс). В съответствие с член 231 от Гражданския процесуален кодекс съдът може да приеме за установени факти, които са от значение за решаването на делото, ако това заключение може да се направи въз основа на други установени факти (фактическа презумпция).

Установените от закона презумпции (законови презумпции) са задължителни за съда; тези презумпции обаче могат да бъдат оборени, когато законът не изключва такава възможност (член 234 от Гражданския процесуален кодекс).

Съгласно действащия закон в Полша няма необорими законови презумпции, т.е. такива, които не могат да бъдат оборени. Някои законови презумпции обаче могат да бъдат оборени само в отделни производства — например презумпцията, че дадено лице е починало на датата, посочена в решението за обявяване на смъртта, презумпцията, че детето е от съпруга на майката, или презумпцията, че лицето, което е обявено за придобило наследството, всъщност е наследник. Извършването на престъпление, установено с влязла в сила осъдителна присъда, също може да бъде поставено под въпрос само в производство за оспорване на такава присъда.

Други законови презумпции могат да бъдат оборени с доказателства за противното в същото

производство. Например презумпцията за добросъвестност, презумпцията, че детето е родено живо, презумпцията, че действие, застрашаващо личното благополучие, е противоправно, презумпцията, че дяловете на съпритежателите в общата вещ са равни, презумпцията, че длъжникът е действал със съзнанието, че кредиторите са увредени, презумпцията, че вноските на членовете на гражданското дружество са равностойни, и презумпцията, че удостовереното в автентичен акт е вярно.

Съгласно член 233, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс съдът по собствено убеждение и въз основа на цялостна преценка на събраните доказателства преценява значимостта на отказа на страната да представи доказателства или на пречките пред страната да изпълни решението на съда. Така на практика съдът може да приеме, че тежестта на доказване на противното се прехвърля върху страна, чието поведение затруднява доказването на конкретен факт, т.е. че фактът не съществува.

1.3 До каква степен съдът трябва да е убеден в даден факт, за да го използва за обосноваване на решението си?

В гражданското производство се прилага принципът на свободната преценка на доказателствата (член 233 от Гражданския процесуален кодекс), в съответствие с който съдът преценява надеждността и силата на доказателствата спрямо собствената си убеденост, основана на цялостен преглед на събраните доказателства. Съдът трябва да се увери, че даден факт действително е настъпил, за да основе решението си на наличието на този факт.

По изключение, в гражданското производство убеждението, че съществува вероятност даден факт да е настъпил, може да бъде достатъчно. Такъв е случаят в ситуации, при които законът изисква само вероятна основателност на иска, а не доказателство за факта (член 243 от Гражданския процесуален кодекс). Вероятната основателност на иска е предвидена в гражданското производство като достатъчно основание за произнасяне на съда, например относно предоставянето на обезпечение, относно встъпването на подпомагаща страна в производството или относно спирането на незабавната изпълняемост на неприсъствено решение.

2 Събиране на доказателства

2.1 За събирането на доказателства винаги ли е необходимо искане от страна по делото или в някои случаи съдията може да събере доказателства по собствена инициатива?

Съдът може да приеме доказателства, които не са посочени от някоя от страните (член 232 от Гражданския процесуален кодекс), но в спорното съдебно производство това е по изключение и по преценка на съда. Това не е така в определени ситуации при охранителни производства, когато законът предвижда възможност за започване на производство по инициатива на съда (напр. по въпроси, свързани с родителска отговорност или настойничество) или когато законът изисква съдът служебно да определи дадени факти (например в производство за обявяване на наследство съдът служебно проверява кой е наследникът). В такъв случай съдът на практика е длъжен служебно да приеме доказателства, при липса на достатъчно доказателства, предоставени от страните в производството.

2.2 Какво следва, след като събирането на доказателства по искане на страна по делото бъде допуснато?

Съдът не е обвързан от доказателствените искания. Доказателствата, предоставени от някоя от страните, могат да бъдат или да не бъдат допуснати. Както за допускането, така и за недопускането на доказателства се изисква издаване на заповед (член 235, ^{параграф 2}, алинея 2 от Гражданския процесуален кодекс, член 236, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс). Изключение се прави за документите по делото или приложенията към тях. Такъв документ е доказателство, без да се изиска отделно произнасяне — съдът трябва да се произнесе само ако не желае да го допусне (член 243, ^{параграф 2} от Гражданския процесуален кодекс). Когато се произнася по допускане на доказателства, съдът посочва доказателствата и фактите, които да бъдат доказани, а когато е необходимо и възможно — датата и мястото за събиране на доказателствата.

Съдът не е обвързан от произнасянето си по допускане или недопускане на доказателствата и може, когато е уместно, да го отмени или измени (член 240, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс).

2.3 В кои случаи съдът може да отхвърли искане на страна по делото за събиране на доказателства?

В съответствие с член 235² от Гражданския процесуален кодекс съдът може да не допусне доказателства:

- чието прилагане е изключено с разпоредба на кодекса;
- които имат за цел доказване на факт, който е неоспорен, неотносим към изхода на делото или доказан в съответствие с твърденията на страна, направила доказателственото искане;
- които са неподходящи за доказване на съответния факт;
- които е невъзможно да бъдат представени;
- искането за които е направено единствено с цел удължаване на производството;
- и когато в исковата молба доказателствата не са посочени по начин, който да позволява предоставянето им, или не са посочени фактите, които трябва да бъдат доказани, и страната не е отстранила този пропуск въпреки искането.

2.4 Какви са различните видове доказателствени средства?

Доказателствените средства могат да включват по-конкретно:

- документи, съдържащи текст и позволяващи да бъдат установени техните издатели (членове 243¹—257 от Гражданския процесуален кодекс);
- свидетелски показания (членове 259—277 от Гражданския процесуален кодекс);
- заключение на вещо лице (членове 278—291 от Гражданския процесуален кодекс);
- визуална проверка (членове 292—298 от Гражданския процесуален кодекс);
- изслушване на страните (членове 299—304 от Гражданския процесуален кодекс);
- групово кръвно изследване (членове 305—307 от Гражданския процесуален кодекс);
- документи, съдържащи изображение или звукозапис (член 308 от Гражданския процесуален кодекс).

Този списък не е изчерпателен — полското гражданско процесуално право допуска използването на доказателствени средства, различни от изрично посочените в закона (член 309 от Гражданския процесуален кодекс).

2.5 Какви са начините за снемане на свидетелски показания и различават ли се те от средствата, използвани за снемане на експертни заключения? Какви са правилата във връзка с представянето на писмени доказателства и експертни заключения/становища на вещи лица?

Свидетелите по правило дават устни показания в съдебното заседание. Свидетел, който, след като бъде призован, не може да се яви пред съда поради болест, увреждане или друга непреодолима пречка, се изслушва по местопребиваване (член 263 от Гражданския процесуален кодекс). Съдът може да реши свидетелят да даде писмени показания (член 271¹ от Гражданския процесуален кодекс). В този случай свидетелят е длъжен в срока, определен от съда, да предаде текста на своите показания на съда. Глухонемите свидетели дават писмени показания или с помощта на вещо лице (член 271, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс). За неоснователно неявяване съдът разпорежда на свидетеля да бъде наложена глоба и издава нова призовка, а в случай на повторно неявяване налага допълнителна глоба и може да разпорежи свидетелят да бъде принудително доведен в съда (член 274, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс).

Съгласно член 266 от Гражданския процесуален кодекс преди изслушването свидетелят се уведомява за неговото право да откаже да свидетелства и за наказателната отговорност, която носи при даване на неверни показания (член 266 от Гражданския процесуален кодекс). Свидетел, който трябва да даде показания, полага следната клетва: „Разбирайки важността на думите ми и правните ми задължения, тържествено се заклевам да казвам истината и да не прикривам нищо, което знам.“ Свидетел, който дава писмени показания, полага клетва, като се подписва под този текст.

Когато дава свидетелски показания, свидетелят започва с отговор на въпросите на съда, какво му е известно във връзка с делото и от какъв източник, след което страните могат да му задават въпроси

(член 271, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс).

Може да бъде проведена очна ставка на свидетели, чиито показания си противоречат (член 272 от Гражданския процесуален кодекс).

Разпитът на свидетел с помощта на технически средства, позволяващи това действие да се извърши от разстояние, зависи от решението на съда, който преценява дали естеството на доказателствата го изключва или не (напр. поради личните характеристики на свидетеля; член 235, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс). В този случай свидетелят трябва да се намира в помещенията на друг съд или в затвора, или в ареста, когато е лишен от свобода, така че изслушването да може да се предава между съдебната зала на съда, който води производството, и мястото, където свидетелят се намира. На мястото, където се намира лишеният от свобода, в производството участват представител на администрацията на затвора или ареста, пълномощник, ако има такъв, и устен преводач, ако е назначен (член 151, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс).

Съдът решава дали заключението на вещото лице да бъде представено устно или писмено (член 278, параграф 3 от Гражданския процесуален кодекс). Всяко заключение трябва да съдържа мотиви (член 285 от Гражданския процесуален кодекс). След представяне на заключението съдът може да поиска устно или писмено допълнение или разяснение към него, както и допълнително заключение на същото вещо лице или на други вещи лица (член 286 от Гражданския процесуален кодекс).

Когато доказателствата се събират чрез определен съдия или замолен съд, съдът може да предостави на определения съдия или замоления съд да избере вещо лице (член 278, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс).

До приключване на изпълнението на задачите на вещото лице, страната може да поиска отвод на вещото лице на същите основания, на които може да се иска отвод на съдия (член 281, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс).

Вещото лице може да откаже да даде заключение на същите основания, на които свидетелите могат да откажат да дадат показания (членове 280 и 261 от Гражданския процесуален кодекс). Вещо лице, което не е вписано в регистъра на вещите лица, полага клетва.

Съдът може да разпoredи преписката по делото или предметът на проверката да бъдат представени на вещото лице в необходимия обем и да разпoredи то да присъства или да участва в събирането на доказателства (член 284 от Гражданския процесуален кодекс).

В случай на неоснователно невявяване, необоснован отказ да положи клетва или да представи заключение, или неоправдано забавяне при представяне на заключение, съдът може да наложи глоба на вещото лице, но не може да постанови принудително довеждане на вещото лице в съда (членове 287 и 289 от Гражданския процесуален кодекс).

Съдът може да приеме като доказателство становище, съставено от името на държавен орган по друг ред, предвиден в закона. (член 278¹ от Гражданския процесуален кодекс).

Всеки, на когото съдът е разпoredил, трябва да представи на определеното място и в определеното време всеки притежаван от него документ, доказващ факт, който е от значение за делото, освен ако документът не съдържа поверителна информация (член 248, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс). От горепосоченото задължение могат да бъдат освободени само лица, които имат право да откажат да дадат показания като свидетели по отношение на обсъжданите в документа факти или които държат документа от името на трета страна, която по същите причини има право да възрази срещу представянето на документа. Дори тогава обаче отказът да бъде представен документът е неприемлив, ако неговият притежател или третата страна са длъжни да го представят във връзка с поне една от страните или ако документът е издаден в интерес на страната, която е поискала събирането на доказателства. Освен това дадена страна не може да откаже да представи документ, ако вредата, която ще претърпи самата страна чрез представянето на документа, е тя да загуби делото (член 248, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс).

2.6 Има ли доказателствени средства, които се ползват с по-голяма доказателствена сила от други?

Липсват основания за приемането на официална йерархия в начините на доказване от гледна точка на тяхната надеждност и сила. По правило съдът преценява доказателствата по свое собствено убеждение. Документите обаче, до степеня, предвидена в закона, трябва да представляват достатъчно доказателство за определени факти. Официални документи, съставени в необходимата форма от компетентните държавни органи и от други държавни органи в рамките на тяхната дейност, както и от други субекти в рамките на възложените им със закон задачи на държавната администрация, представляват доказателство за фактите и обстоятелствата, които са официално удостоверени в тях (член 244 от Гражданския процесуален кодекс). Страна, която отрича истинността на автентичен документ или твърди, че изявленията, направени в него от органа, който го е издал, са неверни, трябва да представи доказателство за своите твърдения (член 252 от Гражданския процесуален кодекс). Частен документ, съставен в писмена или електронна форма, доказва, че лицето, което го е подписало, е направило декларацията, съдържаща се в документа (член 245 от Гражданския процесуален кодекс). Ако страна отрича истинността на частен документ или твърди, че декларацията на лицето, което го е подписало, не е направена от това лице, тя трябва да представи доказателство за своите твърдения. Въпреки това, ако спорът се отнася до частен документ, издаден от лице, различно от насрещната страна, истинността на документа трябва да бъде доказана от страната, която желае да се ползва от него (член 253 от Гражданския процесуален кодекс).

2.7 За доказването на определени факти, задължително ли е използването на определени доказателствени средства?

Не, но когато законът изисква използването на определена форма за сключването на конкретен договор, възможността за доказване на сключването на този договор чрез доказателства, различни от самия договор, е значително ограничена. Лице, което не е действало по предвидения ред, се наказва за процесуално нарушение под формата на ограничаване на възможността за представяне на доказателства. Ако по силата на закон или договор се изисква дадена правна сделка да бъде в писмена форма, свидетелски показания или показания от разпит на страните по дело, което се води между страните по тази сделка, са допустими, ако се отнасят до факта, че документът, в който е обективизирана сделката, е бил изгубен, унищожен или отнет от трета страна, и ако писмената форма се изисква само за целите на доказването, също и в случаите, предвидени в Гражданския кодекс (т.е. в случай на спорове, различни от тези между търговци, ако и двете страни са съгласни, ако потребителят поиска това в спор с продавача или доставчика, или ако фактът, че правната сделка е сключена, е правдоподобно доказан с документ; член 246 от Гражданския процесуален кодекс, член 74, параграф 2 и параграф 4 от Гражданския кодекс). По същия начин свидетелски показания или показания при изслушване на страните относно съдържанието на документ, в който е обективизирана правна сделка, могат да бъдат приети между страните по сделката само ако това не води до заобикаляне на изискването за форма, в който случай такива показания са нищожни, или когато в светлината на конкретните факти и обстоятелства по делото съдът счете такива показания за необходими (член 247 от Гражданския процесуален кодекс).

2.8 По закон свидетелите длъжни ли са да дадат показания?

Да.

2.9 В кои случаи те могат да откажат да свидетелстват?

Съпрузите на страните, възходящите, низходящите, братята и сестрите и роднините по една и съща линия или от една и съща степен, както и лицата, които са в правоотношение по осиновяване, могат да откажат да свидетелстват. Правото на отказ да се свидетелства се запазва и след прекратяването на брака или осиновяването. Отказът от свидетелстване обаче не е допустим по въпроси, свързани с гражданското състояние (напр. определяне или отричане на биологичен произход на дете, анулиране на брак, осиновяване и прекратяване на осиновяване, обявяване на смърт), с изключение на дела за развод (член 261, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс).

Свидетел може също така да откаже да отговори на поставен въпрос, ако показанията му могат да

доведат до подвеждане под наказателна отговорност, уронване на престижа или настъпване на тежки и преки материални вреди за него или неговите близки, посочени по-горе, или ако даването на показанията представлява нарушение на съществена професионална тайна. Освен това членовете на духовенството могат да откажат да свидетелстват относно факти, станали им известни при изповед (член 261, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс).

2.10 Може ли лице, което откаже да свидетелства, да бъде санкционирано или принудено да даде показания?

В случай на необоснован отказ да се дадат показания или да се положи клетва, съдът налага на свидетеля глоба, след като разпита всички присъстващи страни относно действителността на отказа. Независимо от посочената по-горе глоба съдът може да задържи свидетеля под стража за срок до една седмица. Съдът освобождава свидетеля от задържането под стража, ако той свидетелства или ако положи клетва, или ако неговото дело е решено от съда, когато показанията на този свидетел са допуснати (член 276 от Гражданския процесуален кодекс).

2.11 Има ли категории лица, от които не може да бъдат снети показания?

Да. Лицата, които не могат да наблюдават или да съобщят своите наблюдения, не могат да бъдат свидетели (член 259, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс). Отпадането на причините за тази неспособност може да доведе до отмяна на забраната да се свидетелства. Самият факт на психиатрично лечение или недееспособност не води до автоматична забрана за разпит. Нито пък е определена възраст, над която се смята, че детето е в състояние на разбиране и да споделя това, което е разбрало. Следователно дали дадено дете може да бъде разпитано, зависи от неговите индивидуални способности и степен на развитие. В брачни дела по закон са предвидени ограничения по отношение на подлагането на разпит като свидетели на малолетни или непълнолетни деца под 13-годишна възраст и на роднини на страните по низходящата линия под 17-годишна възраст (член 430 от Гражданския процесуален кодекс).

В допълнение, като общо правило се предвижда, че никой не може да бъде разпитван по едно и също дело едновременно като свидетел и като страна. Следователно законният представител на страната може да бъде изслушан в контекста на изслушването на страните, а не като свидетел (член 259, параграф 3 от Гражданския процесуален кодекс). Представителят на страната може да бъде изслушан като свидетел, като в този случай трябва да бъде назначен негов заместник за изслушването и веднага след даване на показанията пълномощното трябва да бъде оттеглено. Другарите в производството не могат да бъдат свидетели (член 259, параграф 4 от Гражданския процесуален кодекс).

Военнослужещите и държавните служители, които не са освободени от задължението да пазят в тайна информация, обозначена като „класифицирана“ или „поверителна“, не могат да дават показания, ако това би довело до нарушаване на тази тайна (член 259, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс).

Медиаторът не може да бъде свидетел по отношение на факти, с които се е запознал в хода на медиацията, освен ако страните не го освободят от задължението да пази тайната на медиацията (член 259, ^{параграф 1} от Гражданския процесуален кодекс).

2.12 Каква е ролята на съдията и страните при разпита на свидетел? При какви обстоятелства свидетел може да бъде разпитан чрез използването на видеоконферентна връзка или други технически средства?

Свидетелят се изслушва от съда. Председателят на съдебния състав първо проверява самоличността на свидетеля, уведомява го за наказателната отговорност за даване на неверни показания, след което свидетелят полага клетва. Свидетелят започва да дава показания, като отговаря на въпроси на председателя на съдебния състав относно това, което му е известно във връзка с делото, и от какъв източник, а след това въпроси могат да бъдат задавани от другите съдии и страните (член 271, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс). Председателят на съдебния състав дава думата, дава право да се задават въпроси и може да отнеме думата в случай на злоупотреба и да оттегли въпрос, ако го сметне за неуместен или излишен (член 155 от Гражданския процесуален кодекс). Свидетелят не

може да напуска залата, преди да получи разрешение за това от председателя на съдебния състав (член 273, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс).

3 Преценка на доказателствата

3.1 Набавянето на доказателства по незаконосъобразен начин от страна по делото ограничава ли съда да ги вземе предвид при постановяването на решение?

Съгласно полското право не се предвижда обща забрана срещу използването на доказателства в рамките на гражданското производство, които не са събрани по допустим от закона начин. Съдебната практика и възгледите в правната теория не са последователни. Преобладаващото мнение е, че съдът трябва да прецени за всеки отделен случай кой правен интерес следва да бъде по-добре защитен: правото, нарушено чрез събиране на доказателства, или правото на средство за защита. Следователно, докато доказателствата, събрани в резултат на престъпление, по принцип трябва да бъдат изключени като недопустими, това не се отнася непременно за доказателства, събрани чрез дребни нарушения на закона (напр. нарушение на личен интерес под формата на право на личен живот), и по-специално когато допускането на доказателството е обусловено от наличието на важен обществен интерес.

Като общо правило е допустимо доказателство под формата на запис на разпит, в който е участвала страната, поискала събирането на доказателства, дори ако записът е направен без знанието и съгласието на събеседника.

Във всеки случай, ако доказателствата са били получени чрез престъпление (установено с влязла в сила присъда), те могат да бъдат взети предвид от съда като основание за възобновяване на производството (член 403, параграфи 1 и 2 от Гражданския процесуален кодекс).

3.2 Показанията на страна по делото смятат ли се за доказателство?

Устните и писмените изявления на страните не представляват доказателства. Въпреки това, ако след изчерпване на доказателствата или при липса на такива някои факти от значение за разрешаването на делото останат необяснени, съдът може да изслуша страните, за да изясни фактите (член 299 от Гражданския процесуален кодекс) и това изслушване се смята за доказателство.

4 Определила ли е тази държава членка в съответствие с член 2, параграф 1 от Регламента относно събирането на доказателства други органи, които са компетентни да събират доказателства за целите на съдебно производство по граждански или търговски въпроси съгласно Регламента? Ако отговорът е „да“, в какви производства тези органи са компетентни да събират доказателства? Могат ли те само да поискат събиране на доказателства или също така да съдействат при събирането на доказателства въз основа на искане от друга държава членка? Вж. също уведомлението по член 2, параграф 1 от Регламента относно събирането на доказателства

В Полша само съдилищата са компетентни да събират доказателства за съдебни производства по граждански или търговски (икономически) дела.

Последна актуализация: 06/01/2026

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се

съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.